

Rapporten behandlar närståendetransaktioner mellan Mariehamns hamn Ab och Andreas El samt andra transaktioner mellan åren 2015-2018

Mariehamns stad har beställt specialrevision av BDO Ab för misstänkta närståendetransaktioner och missbruk förknippade med Mariehamns hamn Ab. Mariehamns stad äger Mariehamns Hamn Ab 100 %. Enligt erhållen information bolagiserades Mariehamns hamnverksamhet 31.12.2014 till Mariehamns hamn Ab.

Vi har vidtagit de nedan nämnda åtgärder, som gäller Mariehamns hamn Ab. Rapporten behandlar kalenderåren 2015-2018.

Vi har utfört uppdraget enligt den internationella standarden för relaterade tjänster ISRS 4400 "Uppdrag att genomföra överenskomna förfaranden rörande finansiell information". Eftersom de nedan nämnda åtgärderna inte bildar en revision enligt revisionsstandarderna eller en översiktlig granskning enligt standarderna om översiktlig granskning uttrycker vi inte säkerhet enligt de ovan nämnda standarderna. Om vi hade vidtagit ytterligare åtgärder eller utfört en revision enligt revisionsstandarderna eller en översiktlig granskning enligt standarderna om översiktlig granskning hade vi eventuellt fått kännedom om andra omständigheter som vi skulle ha rapporterat till er.

Följande separat överenskomna åtgärder har vidtagits endast för att Mariehamn hamn Ab på basis av dem skall kunna bedöma huruvida nedanstående händelser har förvaltats på behörigt sätt. Materialet är givet av bolagets tf verkställande direktör Agneta Erlandsson-Björklund och bokföringsmaterialet med hennes tillstånd av Företagsbyrån Ab.

1. Hamnens närståendetransaktioner med Andreas El för åren 2015-2018

1.1. Policy för upphandling

Styrelsen i Mariehamns hamn Ab har den 20 oktober 2015 godkänt policyn för upphandling av varor och tjänster inom Mariehamns hamn Ab, enligt bilaga §111 a. Policyn nämner följande:

"Den som deltar i upphandlingsprocessen får inte ha personliga engagemang eller intressen som kan stå i konflikt med bolagets intressen. Var och en ansvarar själv för att anmäla jäv om en sådan situation uppstår".

Policyn har också upphandlat beloppsgränser för verkställande direktör samt för verkställande direktör och styrelseordförande tillsammans. Beloppsgränserna är förklarade som *"Den som upphandlar en vara eller tjänst gör det inom ramen för de befogenheter och beloppsgränser för investeringar och anskaffningar som styrelsen fastställt"*. Beloppsgränser för verkställande direktör är 150.000 € och för verkställande direktör och styrelseordförande tillsammans mellan 150.000 € till 300.000 €.

Beloppsgränser för hamnmästare, ekonomiadministratör och hamnsäkerhetschef är 7.500 € vid ingående av avtal, beställning eller övriga förbindelser.

Mariehamns hamn Ab följer upphandling inom sektoren vatten, energi, transporter och posttjänster. Enligt upphandlingslagens 12§ (349/2007) är tröskelvärdet årsvis följande.

- 2015, 414.000 €
- 2016, 418.000 €
- 2017, 418.000 €
- 2018, 443.000 €

1.2. Uppköp med Andreas El

Given material:

1. Transaktionslista/leverantörsreskontra mellan åren 2015-2018 för Mariehamns hamn Ab samt separat transaktionslista/leverantörsreskontra för Andreas El.
2. Fakturor från Andreas El, åren 2015-2018

Med hjälp av det givna materialet ovan och material från hamnens bokföringsprogram SoftOne har vi gjort en analys för åren 2015-2018.

Enligt Mariehamns hamn Ab har användarrättigheter för granskare och attesterare inlagts i SoftOne enligt beslut från bolagets verkställande direktör Leif Ahlqvist.

Enligt handelregistret är ansvarspersonen för Andreas El (Fo-nr 2405555-9) näringsidkaren Harry Andreas Ahlqvist. Enligt erhållen information är Leif Ahlqvist far till Harry Andreas Ahlqvist.

Utifrån bokföringsprogrammet har vi kommit fram till att Leif Ahlqvist har attesterat allena fakturor från Andreas El. Dessa är faktura 271 och 284 samt fakturor 295-330, 334-726. Därtill har han varit ensam granskare/attesterare för fakturor 271,284, 295-385, 396-402, 436,329-445, 520-526, samt 664-670. Totalt har Leif Ahlqvist attesterat 42 stycken fakturor allena på en summa av 81.551,56 €. Andreas El har arbetat mellan åren 2015-2018 totalt 421.814,57 € för Mariehamns hamn Ab. Vi fann inte ut hur stor del hamnens uppdrag representerar av omsättningen i Andreas El.

Enligt fakturor har Andreas El bytt ljusarmaturer av olika slag totalt 556 stycken mellan åren 2015-2018. Enligt Johan Mansnerus och Leif Ahlqvist beror det stora utbytet på ljusarmaturer av att hamnen bytt från normala ljusarmaturer till LED och lågenergilampor.

Vi har jämfört stickprovsmässigt Mariehamns Hamn Abs andra elentreprenörers fakturor mot Andreas Els fakturor. I jämförelse med Andreas Els materialrabatt, som varit åren 2015-2018 i medeltal runt 5-8 %, har de andra företagen högre rabatter (medeltal 15-20 %). Alla företag har verksamhet inom samma bransch. All material som fått rabatt tillhör elarbeten.

Enligt erhållen information har samtliga upphandlingar i hamnen diskuterats med Leif Ahlqvist eller varit i hans kännedom.

Styrelsen i Mariehamns hamn Ab har den 29 januari 2015 godkänt instruktion till verkställande direktör i Mariehamns hamn Ab. Enligt instruktionen skall verkställande direktör vid varje styrelsemöte lämna redogörelse om väsentliga händelser i bolagets verksamhet sedan närmast föregående redogörelse. I vår specialrevision har vi inte hittat från styrelsens protokoll eller bilagor att styrelsen skulle ha behandlat ärendet med Leif Ahlqvists möjliga jäv vid upphandlingar med Andreas El.

Enligt vår uppfattning kan förfarandet i ovannämnda upphandlingar från Andreas El ha varit i strid med hamnens policy för upphandling av varor och tjänster (godkänd av hamnens styrelse den 20 oktober 2015).

1.3. Reparation av avgångshallens loft i hamnen

Mariehamns hamn Ab har anlitat en byggnadsfirma som leverantör till att reparera avgångshallens loft för Mariehamns hamn Ab. Entreprenadavtalet 26.10.2016 som gjorts mellan beställaren Mariehamns hamn Ab och byggnadsfirman nämner ingen underleverantör. Entreprenadavtalet nämner att beställaren har meddelat att projektets el- och ev. ventilationsinstallationer kommer att utföras mot löpande räkning.

Vid specialrevisionen har det kommit fram att leverantören som gjort dessa elarbeten är Andreas El. Detta kommer också fram i hamnens bokföringsverifikat. Utgående från Företagsbyråns givna projektnummer till loftprojektet i hamnens bokföring har Andreas El arbetat totalt 42.909,50 € för avgångshallens loftprojekt.

I Mariehamns hamn Ab har verkställande direktören slutlig beslutanderätt i att godkänna byggprojekt under 150.000 €.

1.4. Upphandling på entreprenadavtal

Stadsdirektören har framfört Leif Ahlqvist under 2016 över behov om upphandling av avtal för VVS- och elarbeten. Mariehamns stads koncerndirektivs utkast har angett om ett upphandlingsbehov. Upphandling av ramavtal har inletts den 23 mars 2018.

Mariehamns hamn Ab har lagt upp anbudsfrågan den 5 april 2018, där man klarlagt kraven för ett anbud. I kapitel tre, kvalificeringskrav behandlas dessa krav mer ingående. Kapitel 3.3 genomgår de ekonomiska kraven och kapitel 3.4 behandlar uteslutningsgrunder.

Kapitel 3.3 ekonomiska krav är *"Anbudsgivarens årsomsättning ska ha överstigit 200 000 euro under det senaste avslutade verksamhetsåret. Anbudsgivaren ska till anbudet bifoga dokumentation som påvisar deras årsomsättning enligt senaste bokslut"*.

Kapitel 3.4 uteslutningsgrunder är *"Anbudsgivaren kan uteslutas från upphandlingen om anbudet inte uppfyller de krav som ställs i denna anbudsfrågan."*

Andreas El har lämnat anbudsblankett den 16 april 2018 utan ett senaste bokslut. Mariehamns hamn Ab har inte fått påvisning av Andreas Els årsomsättning enligt kraven ovan. Enligt erhållen information har en ny upphandling införts.

2. Leif Ahlqvists lön

Med hjälp av given material har vi granskat Leif Ahlqvists lön.

Leif Ahlqvist har godkänt hela Mariehamns hamn Abs löner utgående från ekonomiadministratörens förberedelse och företagsbyråns löneräkningar. Styrelsen har godkänt Leif Ahlqvists avtal innehållande lönen. Enligt erhållen information har det inte varit kutym att styrelsen skall godkänna löner för verkställande direktör varje månad. Det har man inte heller gjort i hamnen.

Enligt VD-avtalet den 6 november 2014 *"För bisysslor, uppdrag eller ekonomisk engagemang utanför Företaget skall Direktören på förhand inhämta skriftligt samtycke från Företagets styrelse"*. Därtill står det *"Direktören har rätt att på sin fritid vara busschaufför för att upprätthålla sitt körtillstånd. Fritidssysselsättningen påverkar inte huvudsysslan."*

Vi har jämfört lön mellan åren 2015-2017 till beskattningsuträkningar. Jämförelsen är gjord med hjälp av lönelistor från bokföringsbyrå och beskattningsuträkningar som informerats till skattemyndigheter. Den årliga skillnaden mellan lönelista och beskattningsuträkningar är 30.000-40.000 €. Vår uppfattning är efter erhållen information att sidjobbet som busschaufför inte förklarar hela skillanden.

Styrelsen i Mariehamns hamn Ab har den 29 januari 2015 godkänt instruktion till verkställande direktör i Mariehamns hamn Ab. Enligt instruktionen skall verkställande direktör vid varje styrelsemöte lämna redogörelse om väsentliga händelser i bolagets verksamhet sedan närmast föregående redogörelse.

I vår specialrevision har vi inte hittat i styrelseprotokoll eller dess bilagor att Leif Ahlqvist skulle ha redogjort för annan sidjobb än ovan nämnda fritidssysselsättning som busschaufför.

Enligt vår uppfattning kan förfarandet med sidjobb vara i strid med hamnens instruktion till verkställande direktör (godkänd av hamnens styrelse den 29 januari 2015).

Enligt erhållen information har Leif Ahlqvist använt hamnens bil till privatbruk. När Leif Ahlqvist avgått som verkställande direktör har han fakturerats för användning av personbil totalt 5.297,69 € (inkl. moms) för perioden 1.1.2015-15.6.2018. Ekonomiadministratören har gjort en separat uträkning som godkänts av styrelsen i Mariehamns hamn Ab.

Leif Ahlqvist har inte enligt lönelistor beskattats av telefon som en naturaförmån. Enligt Mariehamns hamn Abs säkerhetsföreskrifter nämns det att ledningen bör vara till förfogande dygnet runt. Detta har orsakat oklarheter i hur telefonförmånet bör beskattas och bokföras. Telefonförmånet har granskats med ekonomiadministratören, som både genomgått med revisor och skattenmyndigheter om hur man bör beskatta. Enligt ekonomiadministratören är ärendet under utredning och efter att man får ett klart bud om vad som bör göras, görs tillämpliga åtgärder.

Leif Ahlqvist har gjort reseräkningar 2015-2018 för totalt 1.288,24 €. Enligt Leif Ahlqvist är de godkända av styrelseordförande, vilket styrelseordförande instämt.

Enligt avtal har Leif Ahlqvist fortsatt som timarbetare i Mariehamns hamn Ab (projektadministratör, avtal den 19 juni 2018) med timlönen 46,50 € med 25 timmar arbete i veckan. Avtalet anger att han efter sin avgång som Mariehamns hamn Ab:s verkställande direktör kommer att arbeta som projektadministratör för byggande av Pommerndocka, renovering av sköljhus, kaj samt hamnbassäng. Dessa skall vara färdigställda 4 december 2018. Leif Ahlqvist har också getts projektadministratörsuppdrag för kaj 3 och 6. Till arbetsuppgifterna hör skötandet av upphandlingsprocessen för om- och tillbyggnad av kaj 3, nya land- och matargångar till hamnen och ny bilramp och automatförtöjning på kaj 3 och 6.

2. Traktorkärra

Med hjälp av given material för specialrevisionen har vi fått information om att Mariehamns hamn Ab skulle haft en traktorkärra som renoverats och sedan bytts ut till en mindre släpvagn.

Enligt erhållen information har en släpvagn (Majava, ÅS 3967) tagits senare med till hamnens bruk, eftersom den varit försvunnen vid bolagiseringen och anmälts stulen av staden. Släpvagnen återfanns år 2017. Släpvagnen är till denna dag i hamnens bruk.

Vår specialrevision har inte hittat mellan åren 2015-2018 några verifikat bokföringsmaterialet som kunde påvisa en traktorkärras renovering. Detta har också frågats ekonomiadministratören, som verifierat att släpvagnen inte renoverats under åren 2015-2018.

3. Leverantörer

Vi har blivit informerade om misstanke att Mariehamns hamn Ab använt sig av byggleverantörer som inte är registrerade byggnadsbolag. Vår specialrevision kom inte fram till att icke registrerade byggföretag skulle ha använts av Mariehamns hamn Ab.

Vid en undersökning av leverantörsreskontra för åren 2015-2018 har vi granskat de tio största leverantörerna, och adderat ihop de fem största mellan åren 2015-2018. De största leverantörerna specificerar sig inom bygg- och elarbetsbranschen. Den femte största är Andreas El.

4. Avyttrat material

Vår specialrevision har kommit fram att avyttrat material som blivit kvar från byggleverantörer är största delen skrot som leverantören tar med sig. Enligt vår uppfattning försöker hamnen enligt bästa mån återanvända material som blivit kvar, men det finns brister i intern kontroll. Vissa specifika produkter har getts åtminstone för återvinning och till hamnens personal.

5. Tömningen av förvaringsboxar

Hamnens ansvarige person för hamnskyddet och fastigheter är ansvarig för nyckeln till förvaringsboxar, samt ansvarig för påfyllning och tömning av växlingsautomaten för förvaringsboxar. En person utöver den ansvariga personen skall närvara vid tömningen och påfyllningen. Växlingskassan läggs i slutna påsar och redovisas till ekonomiadministratören. Avstämning görs årligen inför bokslutet av ekonomiadministratören och den ansvariga personen för hamnskydd och säkerhet. Nästa tömning görs vid årsskiftet.

6. Ledningens och styrelsens närkrets

Hamnens ekonomiadministratör har utrett närkretshandlingar och givit oss verifikat. Utav dem kommer det fram styrelsens och ledningens närstående och närståendeföretag. De är givna nedan.

Styrelsen:

Styrelseordförande Roger Jansson är 80 % ägare i bolaget Rofast Ab samt 50 % ägare i FAB HOS. Han är i en ledande position i Rofast Ab och Fredsfast Ab. Under specialrevisionen har det inte framkommit närståendeuppköp mellan Mariehamns hamn Ab och Rofast Ab eller Fredsfast Ab.

Styrelsemedlem Bjarne Blomster är styrelseordförande i Alandia Map Ab. Mellan åren 2015-2018 har Mariehamns hamn Ab gjort uppköp totalt 12.866,47 € med Alandia Map Ab. Därtill är han i en ledande position i Kartkonsult Ab, Mariehamns Bioenergi Ab och Carl Rundberg Ab. Med givna företag är det endast uppköp till Carl Rundberg Ab totalt 12.178,51 € som det gjorts uppköp i hamnen mellan åren 2015-2018.

Styrelsemedlem Tuula Mattsson hade tills juni 2018 en ledande position i Mariehamns Energi Ab. Tillhör Mariehamn stads bolag.

Styrelsemedlem Sara Kemetter är styrelsemedlem i Mariehamns Energi Ab. Tillhör Mariehamn stads bolag.

Ledningen:

Föregående verkställande direktör Leif Ahlqvist har en bror, som varit delägare i ett företag, som enligt Ahlqvist sålts för flere år sedan. Inget arbete har gjorts av företaget för hamnen under åren 2015-2018.

Hamnmästaren Helena Jansson har en sambo i närståendebolaget Hamsafe Ab. Totalt under åren 2015-2018 har det gjorts uppköp i hamnen för 17.541,63 €.

Ekonomiadministratören Linda Weckman har inga närståendes bolag eller ledande positioner i andra bolag.

Hamnskyddsansvarige Johan Mansnerus har inga närståendes bolag eller ledande positioner i andra företag.

Helsingfors 24 oktober 2018

BDO Ab, revisionsamfund

Helge Vuoti

OFGR, GR, CIA, CCSA, CISA, CFE